

УДК 37.091.3:62+37.015

DOI: [https://doi.org/10.63437/3083-6425-2026-2\(101\)-10](https://doi.org/10.63437/3083-6425-2026-2(101)-10)**Левченко Тарас,**

молодший науковий співробітник
відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих,
Інститут обдарованої дитини НАПН України,
м. Київ, Україна

Levchenko Taras,

Junior Researcher of the Department of
of Innovative Technologies in Gifted Education,
Institute of Gifted Child of the NAES of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

 <https://orcid.org/0009-0005-0305-0681>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ З ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ УЧНІВ 5–9 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація.

У статті проаналізовано психолого-педагогічні засади проєктування навчально-методичного комплексу з технологій для учнів 5–9 класів. Узагальнено результати вітчизняних і зарубіжних досліджень, визначено ключові принципи організації навчання, зокрема індивідуалізацію, діяльнісність, мотиваційну спрямованість і системність. Обґрунтовано підходи до проєктування навчально-методичного комплексу з урахуванням вікових особливостей учнів, умов безпечного та здоров'язберезувального освітнього середовища. Запропоновано практичні рекомендації щодо створення навчально-методичного комплексу на засадах системного підходу.

Ключові слова: психолого-педагогічні основи; навчально-методичний комплекс; викладання технологій; принципи навчання; діяльнісний підхід; мотивація; здоров'язберезувальні технології.

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR DESIGNING AND EDUCATIONAL METHODOLOGICAL COMPLEX IN TECHNOLOGY FOR STUDENTS OF GRADES 5–9 OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Summary.

The article examines the psychological and pedagogical foundations for designing educational-methodological complexes (EMCs) in Technologies. It analyzes the theoretical works of leading national educators and psychologists. The study identifies fundamental principles of age psychology, motivational, health-preserving, career guidance aspects, and approaches to organizing a safe and effective educational environment that must be considered in EMC design. Key principles defining the psychological and pedagogical basis of EMCs in Technologies are outlined, including individualized learning, consideration of students' cognitive, emotional, and social characteristics, motivation, creative activity, and the application of health-preserving technologies.

The article also presents modern methodological approaches that integrate psychological concepts into the educational process, including problem-based learning, project methods, and case studies. Emphasis is placed on the implementation of health-preserving technologies, life safety principles, and the creation of a comfortable educational environment. The study offers recommendations for designing EMCs based on a systemic approach that integrates psychological and pedagogical foundations, ensuring the coherence of components and flexibility in their application within the educational process.

These recommendations can be applied to the creation of EMCs across various subjects, incorporating innovative teaching approaches that foster essential competencies, enhance motivation, and support the personal development of students through practical and interactive activities.

Keywords: psychological and pedagogical foundations; educational and methodological complex; technology education; principles of teaching; activity-based approach; motivation; health-preserving technologies.

Постановка проблеми. Концепція Нової української школи (НУШ) зумовила зміну підходів до процесу навчання та змісту освіти. Замість механічного засвоєння навчального матеріалу учні мають набувати ключових компетентностей, необхідних для життя та подальшого розвитку.

Формування таких компетентностей сприяє розвитку особистості, здатної до самореалізації, відповідальності та активної участі в суспільному житті. Їх перелік визначено в Законі України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII та Державному стандарті базової середньої освіти.

Метою технологічної освітньої галузі є розвиток творчого потенціалу учнів, критичного і технічного мислення, здатності до інноваційної діяльності та практичного застосування знань. Досягнення цієї мети потребує впровадження сучасних дидактичних підходів і методів навчання.

Методика викладання технологій досліджує закономірності навчання предмета, визначає зміст, методи, форми та засоби організації освітнього процесу. Водночас вона враховує діяльнісний характер предмета та психолого-педагогічні особливості навчання.

У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема створення навчально-методичного комплексу з технологій як цілісного інструмента організації навчального процесу. Такий комплекс має ґрунтуватися на психолого-педагогічних засадах, враховувати потреби учнів, сучасні освітні вимоги та сприяти формуванню ключових компетентностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика психолого-педагогічних засад навчання ґрунтується на значному масиві наукових досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Так, вагомий внесок у розуміння закономірностей розвитку особистості зробили Ж. Піаже, К. Бюлер, Е. Еріксон, Дж. Дьюї, Дж. Брунер, Д. Колб, які досліджували когнітивний розвиток, вікові особливості та роль активного навчання. У вітчизняній науці важливими є праці Г. Костюка, Л. Божович, М. Савчина, С. Максименка, О. Моляка та ін., у яких розкрито психологічні механізми розвитку особистості, принципи вікової психології та взаємозв'язок навчання та розвитку.

Сучасні дослідження О. Савченко, І. Беха, С. Паламар, Ф. Левченко акцентують на компетентнісному підході, особистісно орієнтованому навчанні та мотиваційних аспектах освітнього процесу. Окремі аспекти, пов'язані з професійною орієнтацією, психологією праці та здоров'язбереженням, висвітлено у працях О. Малхазова, В. Рибалки, О. Литвиненко, О. Пильтій.

З метою узагальнення наукових підходів доцільно систематизувати результати досліджень у вигляді таблиці (табл. 1).

Узагальнення результатів досліджень дає змогу виокремити ключові психолого-педагогічні орієнтири, які мають бути враховані під час проектування навчально-методичного комплексу з технологій, однак потребують подальшої інтеграції в практику викладання.

Таблиця 1

Узагальнення психолого-педагогічних підходів до навчання

№	Автор	Ключова ідея	Значення для навчання технологій
1	Ж. Піаже	Стадії когнітивного розвитку	Врахування вікових особливостей учнів
2	Дж. Брунер	Навчання через відкриття, педагогічна підтримка	Організація навчання з урахуванням поступового ускладнення завдань
3	Г. Костюк	Навчання випереджає розвиток	Активізація пізнавальної діяльності
4	Дж. Дьюї, Д. Колб	Практико-орієнтоване навчання та навчання на основі досвіду	Навчання через практичну діяльність, рефлексію та застосування набутих знань у діяльності
5	О. Савченко, І. Бех	Компетентнісний підхід	Орієнтація на формування компетентностей
6	О. Малхазов	Психологія праці	Профорієнтація та підготовка до діяльності
7	О. Литвиненко, О. Пильтій	Здоров'язбереження	Формування безпечного освітнього середовища

Джерело: розроблено автором.

Попри значний науковий доробок, низка питань залишається недостатньо розробленою. Зокрема недостатньо досліджено механізми інтеграції психолого-педагогічних підходів у процес проектування навчально-методичного комплексу (НМК) з технологій.

У контексті нашого дослідження уточнення потребує питання адаптації теоретичних положень

вікової психології до реальних умов навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО). Також актуальною є проблема врахування сучасних змін у психіці учнів, зумовлених впливом інформаційного середовища та трансформацією освітніх потреб.

Недостатньо опрацьованими залишаються аспекти системного поєднання мотиваційних,

діяльнісних, здоров'язбережувальних і безпечних компонентів у структурі НМК. Відсутність цілісного підходу до їхньої інтеграції знижує ефективність освітнього процесу.

Метою статті є аналіз наукових публікацій із проблеми визначення психолого-педагогічних засад навчального процесу з метою адаптації і використання виявлених теоретичних підходів під час проєктування навчально-методичного комплексу з технологій для учнів 5–9 класів ЗЗСО.

Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язання таких завдань:

- узагальнити результати психолого-педагогічних досліджень;
- визначити ключові принципи організації навчання;
- обґрунтувати підходи до проєктування НМК;
- розробити рекомендації щодо його проєктування.

Виклад основного матеріалу. Вагомий внесок у розуміння взаємозв'язку навчання і розвитку особистості зробив Г. Костюк, який розглядав активну діяльність учня як ключовий чинник психічного розвитку. Науковець обґрунтував, що навчання має випереджальний характер і спрямоване на розкриття потенційних можливостей дитини. Важливу роль у цьому процесі відіграє визначення пізнавальних завдань і створення умов для їх самостійного розв'язання.

Ефективність навчання значною мірою залежить від урахування індивідуальних особливостей учнів, зокрема їхніх пізнавальних можливостей і темпу розвитку. Водночас важливими є взаємини між учителем і учнями, які впливають на мотивацію, самооцінку та навчальну активність [3].

Принцип індивідуалізації педагогічних підходів передбачає врахування функціональних особливостей нервової системи, розумових, емоційних, моральних і вольових якостей, потреб, інтересів, характеру та здібностей учнів. Причому

навчання має ґрунтуватися на активності учня, спрямованій на засвоєння нових знань, умінь та навичок. Надзвичайно вагомими є взаємини між учителем і учнями, оскільки вони містять виховний і розвивальний потенціали, впливають на мотивацію учнів, їхню самооцінку і впевненість у власних силах 4. Концепція Г. Костюка є актуальною сьогодні в світлі компетентнісного підходу в сучасній освіті.

Психолого-педагогічні засади навчання ґрунтуються на ідеї тісного взаємозв'язку між навчанням і розвитком особистості. Сучасні дослідження переконливо доводять, що ефективне навчання не лише супроводжує розвиток дитини, а й випереджає його, відкриваючи нові можливості для інтелектуального й особистісного зростання учнів.

Одним із ключових є принцип індивідуалізації, який передбачає врахування особливостей кожного учня – його мислення, емоційної сфери, соціального досвіду та фізіологічного розвитку. За таких умов навчальний процес стає більш гнучким і зорієнтованим на активну участь учнів, що сприяє кращому розумінню та засвоєнню навчального матеріалу.

Методологічне підґрунтя організації навчання становлять принципи вікової психології, зокрема детермінізму, єдності психіки та діяльності, розвитку, системності та суб'єктності. Вони допомагають зрозуміти, як саме відбувається становлення особистості учня та як вибудовувати навчальний процес відповідно до цих закономірностей.

З метою узагальнення та систематизації головних принципів організації навчання їх представлено у вигляді таблиці (табл. 2).

Важливу роль у сучасній освіті відіграють активні методи навчання – проблемне навчання, проєктна діяльність, кейс-методи. Вони стимулюють інтерес до навчання, розвивають критичне мислення, самостійність і здатність до дослідницької діяльності.

Таблиця 2

Принципи організації навчання

№	Назва принципу	Суть принципу	Значення для НМК
1	Детермінізму	Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників	Врахування умов навчання
2	Діяльнісний	Розвиток через діяльність	Практичні завдання
3	Системність	Цілісність розвитку	Узгодженість компонентів
4	Суб'єктність	Активність учня	Самостійне навчання
5	Індивідуалізація	Врахування особливостей	Диференціація

Джерело: розроблено автором.

Не менш значущим чинником є мотивація, адже саме вона визначає ставлення учня до навчання та його результати. Вона формується під впливом як зовнішніх умов, так і внутрішніх потреб і прагнень дитини. У цьому контексті важливим завданням педагога постає створення такого освітнього середовища, що викликає зацікавленість і підтримує бажання вчитися.

Особливе місце посідають здоров'язбережувальні технології та питання безпеки життєдіяльності. Вони передбачають створення комфортного та безпечного освітнього середовища, дотримання гігієнічних норм і формування в учнів ЗЗСО відповідального ставлення до власного здоров'я.

У цьому контексті проєктування навчально-методичного комплексу доцільно здійснювати на засадах системного підходу, що забезпечує узгодженість його змісту, методів, форм і засобів навчання та робить освітній процес цілісним і ефективним.

Українські педагоги-науковці досліджували проблеми вікової психології як методологічного підґрунтя навчальної та виховної діяльності. Зокрема М. Савчин узагальнив систему її принципів, серед яких провідне значення мають детермінізм, єдність психіки і діяльності, розвиток, суб'єктність і системність. Ці принципи відображають залежність розвитку особистості від взаємодії зовнішніх і внутрішніх чинників, визначають роль активної діяльності у становленні особистості та підкреслюють її здатність до саморозвитку [12].

Зазначені положення становлять теоретичне підґрунтя організації навчального процесу та є важливими для проєктування навчально-методичного комплексу, оскільки забезпечують цілісне врахування психологічних закономірностей розвитку учнів.

Ці принципи лежать в основі не лише змістовного аналізу особистості, а й методологічних підходів до планування навчального процесу, зокрема проєктування навчально-методичного комплексу з технологій.

Важливими є дослідження вікових особливостей учнів. Так, у своїй праці О. Пасічник зазначає, що в підлітковому віці посилюється здатність

до логічного мислення, аналізу та узагальнення. Це зумовлює доцільність використання проблемних і практико-орієнтованих завдань. Водночас суттєвий вплив на навчання має інформаційне середовище, що змінює способи сприйняття та обробки інформації учнями 8.

Серед сучасних підходів до навчання важливе місце посідає проблемне навчання, описане О. Власовою. Воно ґрунтується на активній пізнавальній діяльності учнів і передбачає самостійне розв'язання навчальних завдань, що сприяє розвитку критичного мислення та дослідницьких умінь 1. Вочевидь, застосування такого психологічного підходу під час викладання технологій може бути ефективним із погляду розвитку творчого потенціалу учнів, самостійності й відповідальності, та загалом набуття учнями ключових компетентностей.

Проблему формування господарської культури у дітей і молоді в контексті професійної орієнтації, професійного становлення, ставлення до праці загалом аналізують Т. Пантюк і Ю. Якимець. Автори акцентують на педагогічних умовах, які сприяють формуванню господарської компетентності учнів, а саме: розвитку інтелектуального потенціалу, набутті професійних знань, усвідомленні професійних перспектив, мотивації до праці, підвищенні самооцінки, побудові професійних і дружніх відносин [7, с. 7–10].

Дослідження О. Малхазова у сфері психології праці підкреслюють значення професійної орієнтації, формування практичних умінь та створення безпечного середовища діяльності 6. Ці положення є важливими для проєктування змісту навчання технологій.

Наукові розробки В. Рибалки у сфері методології професійно орієнтованого і професійного навчання окреслюють психолого-педагогічні та дидактичні підходи в освітньому процесі, а також аспекти психологічної культури та наукової організації праці особистості [11, с. 96–108].

Узагальнення методів професійного навчання та їхня адаптація до умов викладання технологій потребує систематизації, що доцільно представити у вигляді таблиці (табл. 3).

Таблиця 3

Систематизація методів навчання у викладанні технологій

№	Назва методу	Характеристика методу	Освітній результат
1	Проблемне навчання	Розв'язання задач	Розвиток мислення
2	Проектний метод	Виконання проєктів	Практичні навички
3	Кейс-метод	Аналіз ситуацій	Прийняття рішень
4	Тренінги	Формування навичок	Комунікація
5	Ігрові методи	Моделювання діяльності	Мотивація

Джерело: розроблено автором.

Ці та інші форми та методи безперервного професійного навчання можна адаптувати до освітнього процесу в ЗЗСО і впровадити в методологію викладання технологій.

Проблеми впровадження здоров'язбережувальних технологій та безпеки життєдіяльності розглянуто в працях О. Литвиненко та О. Пильтій. Дослідники підкреслюють необхідність створення

безпечного освітнього середовища, формування відповідального ставлення до здоров'я та дотримання правил безпеки під час навчальної діяльності.

Узагальнення підходів до впровадження здоров'язбережувальних технологій і забезпечення безпеки життєдіяльності учнів дає змогу систематизувати їх головні напрями, що доцільно представити у вигляді таблиці (табл. 4).

Таблиця 4

Здоров'язбережувальні підходи

№	Напрямок	Реалізація напрямку
1	Психоемоційний комфорт	Підтримка учнів
2	Безпека праці	Інструктаж
3	Гігієна	Організація умов
4	Здоровий спосіб життя	Формування навичок

Джерело: розроблено автором.

У сфері безпеки життєдіяльності О. Литвиненко звертає увагу на доцільність застосування технологій збереження та стимулювання здоров'я та технологій навчання здорового способу життя [5, с. 111–127].

Водночас О. Пильтій зазначає, що учні набувають здоров'язбережувальних компетентностей у процесі проєктної діяльності, коли, наприклад, під керівництвом учителя виконують роботи з конструкційними матеріалами, електроприладами, побутовою технікою чи продуктами харчування [9, с. 251–256]. Дослідник також звертає увагу на необхідність формувати в учнів «раціональне гігієнічне мислення, спрямоване на здатність усвідомити наявність шкідливих факторів у виробничому середовищі, а також існування засобів і правил захисту від цих факторів; звичку

користуватися під час уроку трудового навчання засобами індивідуального захисту» [с. 345–351].

Дослідження вітчизняними та зарубіжними науковцями психолого-педагогічних засад методології навчального процесу надають можливість впровадження психологічних концептуально-теоретичних підходів у педагогічну практику для створення комфортного та ефективного навчального середовища.

У контексті нашого дослідження можна виокремити важливі підходи, на яких має ґрунтуватися проєктування НМК із технологій.

Виокремлені підходи до проєктування НМК потребують узагальнення та систематизації, що дає змогу чіткіше визначити їхній зміст і практичне значення, тому доцільно подати їх у вигляді таблиці (табл. 5).

Таблиця 5

Підходи до проєктування НМК

№	Назва підходу	Суть підходу	Реалізація підходу
1	Системний	Цілісність	Структура НМК
2	Мотиваційний	Інтерес	Інтерактив
3	Індивідуальний	Адаптація	Диференціація
4	Діяльнісний	Практика	Проєкти
5	Здоров'язбережувальний	Безпека	Умови

Джерело: розроблено автором.

Кожен із наведених підходів визначає окремі аспекти проєктування НМК: системний – забезпечує його цілісність, а діяльнісний – орієнтацію на практичну діяльність учнів, щодо мотиваційного, то сприяє підвищенню інтересу до навчання. Індивідуальний підхід передбачає адаптацію змісту навчально-методичного комплексу (навчального матеріалу, дидактичних завдань, методів, форм і темпу навчання) до індивідуальних пізнавальних можливостей,

освітніх потреб, інтересів і психофізіологічних особливостей учнів. Натомість здоров'язбережувальний підхід забезпечує безпечні умови освітнього процесу.

Визначальним підходом до проєктування НМК є динамічність і логічна послідовність навчальної діяльності. Закономірності психологічних засад навчання засвідчують, що в процесі просування від простішого матеріалу до складного, від попереднього до наступного з дотриманням

послідовних логічних зв'язків, матеріал запам'ятовується міцніше і в більшому об'ємі.

Важливим чинником ефективності навчання є мотивація, що визначає ставлення учнів до навчального процесу та його результати. Вона формується під впливом як зовнішніх умов (організація навчання, взаємодія з учителем), так і внутрішніх

чинників (інтереси, цілі, самооцінка). Завдання педагога полягає у створенні умов, що стимулюють пізнавальну активність і зацікавленість учнів.

Узагальнення чинників мотивації навчальної діяльності дозволяє визначити їх значення для проєктування навчально-методичного комплексу, що доцільно подати у вигляді таблиці (табл. 6).

Таблиця 6

Фактори мотивації

№	Типи мотивації	Приклад
1	Зовнішні	Учитель, середовище
2	Внутрішні	Інтерес, цілі
3	Соціальні	Взаємодія
4	Освітні	Методи навчання

Джерело: розроблено автором.

Актуальним є гнучкий підхід до організації навчання, що передбачає адаптацію змісту, методів і темпу навчання до індивідуальних особливостей учнів, а також використання різних форм і засобів навчання.

Обов'язковим елементом під час проєктування НМК з технологій є реалізація підходів щодо безпеки життєдіяльності і здоров'язбережувальних технологій. У процесі проєктування методик, дидактичного та матеріально-технічного наповнення НМК необхідно планувати створення безпечного та комфортного освітнього середовища, навчання безпечних правил і прийомів праці, дотримання гігієнічних та ергономічних умов, режиму праці і відпочинку, створення позитивної психоемоційної атмосфери.

Забезпечити ефективність і комплексність застосування методико-дидактичних матеріалів у навчальному процесі може системний підхід до проєктування навчально-методичного комплексу. Завдяки дотриманню принципу логічної послідовності та узгодженості між різними компонентами НМК (теоретичними основами, практичними завданнями, методами навчання й оцінювання, дидактичними інструментами) забезпечується цілісність навчального процесу, ефективність засвоєння знань, набуття вмінь і навичок, вмотивованість учнів, інклюзивність підходів.

Ефективне проєктування навчально-методичного комплексу з технологій має ґрунтуватися на забезпеченні цілісності та узгодженості всіх його компонентів. Зміст навчального матеріалу, методи, форми організації навчання та засоби оцінювання мають бути логічно пов'язаними, вибудованими за принципом послідовності та зорієнтованими на досягнення визначених освітніх результатів.

Важливим є врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, що передбачає адаптацію змісту навчального матеріалу, рівня складності завдань і темпу навчання до їхніх пізнавальних

можливостей, інтересів і освітніх потреб. Це сприяє підвищенню ефективності навчання та створює умови для розвитку особистості.

Доцільним є застосування діяльнісних та інтерактивних методів навчання, зокрема проєктної діяльності, проблемного навчання, аналізу практичних ситуацій і групових форм роботи, що забезпечують активну участь учнів у навчальному процесі, розвиток критичного мислення та формування практичних умінь.

Не менш важливим є формування мотивації до навчання через створення змістовного та практико-орієнтованого освітнього середовища, використання завдань, пов'язаних із реальними життєвими ситуаціями, а також підтримання позитивної взаємодії між учителем і учнями.

Проєктування НМК також має передбачати забезпечення безпечного освітнього середовища та впровадження здоров'язбережувальних підходів, що передбачають дотримання вимог безпеки, організацію комфортних умов навчання та формування в учнів відповідального ставлення до власного здоров'я.

У результаті проведеного дослідження здійснено систематизацію психолого-педагогічних основ проєктування навчально-методичного комплексу з технологій, що дозволило визначити їх роль у забезпеченні ефективності освітнього процесу. Узагальнення наукових підходів сприяло виокремленню ключових принципів організації навчання, серед яких провідне значення мають індивідуалізація, мотиваційна спрямованість, діяльнісний характер навчання та його системність.

Обґрунтовано доцільність інтеграції психологічних підходів у методику викладання технологій, що забезпечує більш глибоке розуміння навчального матеріалу, активізацію пізнавальної діяльності учнів і сприяє їхньому особистісному розвитку. Встановлено, що ефективне проєктування НМК

має здійснюватися на засадах системного підходу, який передбачає узгодженість змісту, методів, форм і засобів навчання.

У процесі дослідження також розроблено практичні рекомендації щодо створення НМК, орієнтовані на врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, застосування сучасних методів навчання та забезпечення мотиваційного освітнього середовища. Визначено, що важливими умовами ефективності навчального процесу є цілісність і взаємопов'язаність компонентів НМК, створення комфортного та безпечного освітнього середовища, а також впровадження інклюзивних підходів до організації навчання.

Висновки. Під час дослідження було узагальнено результати психолого-педагогічних досліджень, що дало змогу визначити ключові теоретичні положення, які лежать в основі сучасного освітнього процесу. Визначено провідні принципи організації освітньої діяльності, серед яких особливе значення мають індивідуалізація, діяльнісність, мотиваційна спрямованість і системність.

Обґрунтовано доцільність використання психолого-педагогічних підходів у проєктуванні навчально-методичного комплексу, що забезпечує ефективність освітнього процесу, його практичну

спрямованість і відповідність сучасним освітнім вимогам. Доведено, що системний підхід до проєктування НМК дає змогу забезпечити узгодженість його структурних компонентів, цілісність навчального процесу та підвищення якості навчальних результатів.

Розроблено практичні рекомендації щодо побудови НМК, які передбачають врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, використання сучасних діяльнісних і інтерактивних методів навчання, формування мотивації до навчання, а також забезпечення безпечного та здоров'язберігаючого освітнього середовища.

Отримані результати підтверджують, що ефективність навчального процесу значною мірою залежить від комплексного поєднання психолого-педагогічних підходів, узгодженості змісту, методів і форм навчання, а також створення сприятливих умов для розвитку особистості учня.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та апробації конкретних моделей навчально-методичних комплексів з технологій, а також у вивченні ефективності їх впровадження в освітній процес з урахуванням сучасних цифрових технологій та індивідуальних освітніх траєкторій учнів.

Використані літературні джерела

1. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ. 2005. 400 с.
2. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 верес. 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>.
3. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості / за ред. Л. М. Проколієнко. Київ, 1989. 608 с.
4. Костюк Г. С. Про роль спадковості, середовища і виховання в психічному розвитку дитини. *Праці респ. наук. конф. з педагогіки і психології* / за заг. ред. Г. С. Костюка. Київ. 1941. Т. 2: Психологія. С. 3–45.
5. Литвиненко О. Проблеми впровадження здоров'язберігаючих технологій і формування здорового способу життя учнів та шляхи їх вирішення. *Вересень*. 2023. № 1 (96). С. 111–127. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.09>.
6. Малхазов О. Р. Психологія праці: навч. посіб. Київ. 2010. 208 с.
7. Пантук Т., Якимець Ю. Педагогічні умови прилучення дітей і молоді до праці та формування у них господарської культури. *Молодь і ринок*. 2023. № 6–7 (214–215). С. 7–10. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287933>.
8. Пасічник О. Вікові особливості учнів 5–6 класів та їх вплив на добір змісту навчання іноземних мов. *Проблеми сучасного підручника*. 2020. № 25. С. 88–102. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2020-25-88-102>.
9. Пильтай О. Використання здоров'язберігаючих технологій як фактор формування культури здорового способу життя на уроках технологій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 76. Т. 2. С. 251–256. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-2-40>.
10. Пильтай О. М. Психолого-педагогічні аспекти безпеки життєдіяльності та охорони здоров'я учнів на уроках трудового навчання. *Молодий вчений*. 2020. № 6 (82). С. 345–351. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-6-82-69>.
11. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості: посіб. Кіровоград. 2013. 136 с.
12. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ. 2017. 368 с.

References

1. Vlasova, O. I. (2005). *Pedahohichna psykhohihiia* [Educational psychology]. Kyiv. 400 p. [in Ukrainian].
2. (2020). *Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.09.2020 № 898 [State standard of basic secondary education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 30, 2020, No. 898]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>. [in Ukrainian].

3. Kostiuk, H. S. (1989). Navchalno-vykhovnyi protses i psykholohichni rozvytok osobystosti [Educational process and psychological development of personality]. Kyiv. 608 p. [in Ukrainian].
4. Kostiuk, H. S. (1941). Pro rol spadkovosti, seredovyshcha i vykhovannia v psykhiichnomu rozvytku dytyny [The role of heredity, environment and education in the mental development of the child]. *Pratsi respublikanskoï naukovoï konferentsii z pedahohiky i psykholohii – Proceedings of the Republican Scientific Conference on Pedagogy and Psychology*, (2), 3-45. [in Ukrainian].
5. Lytvynenko, O. (2023). Problemy vprovadzhennia zdoroviazbezpezhuvalnykh tekhnolohii i formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia uchniv ta shliakhy yikh vyrishennia [Problems of implementation of health-saving technologies and formation of a healthy lifestyle of students and ways to solve them]. *Veresen – September*, (1), 111-127. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.09>. [in Ukrainian].
6. Malkhazov, O. R. (2010). Psykholohiia pratsi [Psychology of work]. Kyiv. 208 p. [in Ukrainian].
7. Pantiuk, T., & Yakymets, Yu. (2023). Pedahohichni umovy pryluchennia ditei i molodi do pratsi ta formuvannia u nykh hospodarskoï kultury [Pedagogical conditions for the inclusion of children and youth in work and the formation of their economic culture]. *Molod i rynok – Youth and Market*, (6-7), 7-10. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287933>. [in Ukrainian].
8. Pasichnyk, O. (2020). Vikovi osoblyvosti uchniv 5-6 klasiv ta yikh vplyv na dobir zmistu navchannia inozemnykh mov [Age peculiarities of 5-6 grade students and their influence on the selection of foreign language teaching content]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka – Problems of the Modern Textbook*, (25), 88-102. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2020-25-88-102>. [in Ukrainian].
9. Pyltiai, O. (2024). Vykorystannia zdoroviazberihaiuchykh tekhnolohii yak faktor formuvannia kultury zdorovoho sposobu zhyttia na urokakh tekhnolohii [The use of health-saving technologies as a factor in the formation of a healthy lifestyle culture in technology lessons]. *Drohobych. 6 p. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current Issues of the Humanities*, 76(2), 251-256. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-2-40>. [in Ukrainian].
10. Pyltiai, O. M. (2020). Psykholoho-pedahohichni aspekty bezpeky zhyttiediialnosti ta okhorony zdorovia uchniv na urokakh trudovoho navchannia [Psychological and pedagogical aspects of life safety and health protection of students in labor training lessons]. *Molodyi vchenyi – A Young Scientist*, (6), 345-351. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-6-82-69>. [in Ukrainian].
11. Rybalka, V. V. (2013). Psykholohiia i pedahohika pratsi osobystosti [Psychology and pedagogy of personality work]. Kirovohrad. 136 p. [in Ukrainian].
12. Savchyn, M. V., & Vasylenko, L. P. (2017). Vikova psykholohiia [Age psychology]. Kyiv. 368 p. [in Ukrainian].

Прийнято 19 березня 2026 року.

Затверджено 06 травня 2026 року.

Опубліковано 31 травня 2026 року.

Матеріал ліцензується на умовах міжнародної ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).